

O D L U K E

A/ Odluke domaćih sudova i drugih organa

VRHOVNI SUD HRVATSKE

Revizijska presuda
br. Rev-30/81 od
10.XII 1981.

Vijeće: Antun Šarić, dr Boris Dolinar, Mirko Funtak,
Jadranko Crnić, Savo Borota

Prijevoz stvari morem - Osiguranje tereta - Zastara prema brodaru za zahtjev za naknadu štete nastale na teretu - Na osigurateljev zahtjev prema brodaru ne primjenjuje se odredba čl.728, st.2, t.3. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi prema kojoj potraživanja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za 5 godina, time da rok zastare počinje teći od prvog dana poslije proteka kalendarske godine u kojoj je nastalo potraživanje, jer se zahtjev ne temelji na ugovoru o osiguranju, već na ugovoru o iskorištavanju brodova - Ugovori o iskorištavanju brodova su samostalni i nezavisni od ugovora o osiguranju i odnosa koji iz tih ugovora proizlaze između osiguratelja i osiguranika, time da u odnosu na treće, na primjer prema brodaru, osiguratelj ne može imati veće pravo nego što ga ima osiguranik - Kad se uspostavi pravni odnos između osiguratelja i broдача, onda osiguratelj stupa u pravnu poziciju primatelja tereta i stoga tražbina protiv broдача zbog štete na teretu zastarijeva u roku od jedne godine iz čl.679, st.1, t.1. cit. Zakona, time da vrijeme zastare počinje teći od dana kad je teret predan, odnosno od dana kada je trebao biti predan na odredištu - Neosnovano se osiguratelj poziva na odredbu st.5, t.6, čl.679. cit. Zakona, jer se ona odnosi na međusobne regresne zahtjeve između broдача

Pravomoćnom presudom Višeg privrednog suda Hrvatske br.PŽ-28/80 od 10.VI 1980. potvrđena je prvostepena presuda Okružnog privrednog suda br.P-660/70 od 14.XI 1979. kojom je bio odbijen zahtjev osiguratelja protiv broдача zbog isteka jednogodišnjeg zastarnog roka.

U reviziji protiv pravomoćne presude drugostepenog suda tužitelj kao revident smatra da je pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

Vrhovni sud Hrvatske odbio je reviziju kao neosnovanu uz slijedeće obrazloženje:

Prema nesporno utvrđenom činjeničnom stanju brodski teret je iskrcao u luci najkasnije 6. kolovoza 1978. godine, a luka, obavljajući poslove stivadora, pravovremeno je reklamirala brodaru manjak od 12 vreća kave. S tim u vezi, a u svrhu naknade štete zbog manjka te robe, tužitelj je podnio tužbu protiv tuženog kao brodara dana 10. rujna 1979, a prvostepeni sud je, uvažavajući stavljene prigovore zastare od strane tuženog, iz valjanih razloga odbio tužitelja sa stavljenim tužbenim zahtjevom.

Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi /"Sl. list SFRJ", br.22/77/ stupio je na snagu 1. siječnja 1978. /čl.1046/, a njegovim stupanjem na snagu prestali su važiti brojni raniji propisi pomorskog prava, a među njima i Zakon o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova /čl. 1040, st.1, t.2/. Uslijed toga se odredbe potonjih u ovom sporu više ne mogu primjenjivati.

Nije, nadalje, u pravu tužitelj kada tvrdi da bi u ovom slučaju trebao primijeniti odredbe čl.728, st.2, t.3. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, prema kojem potraživanja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za 5 godina, time da rok zastarijevanja počinje teći od prvog dana poslije proteka kalendarske godine u kojoj je nastalo potraživanje. U ovom slučaju tužitelj nije ni stavio zahtjev protiv tuženoga na temelju sklopljenog ugovora o osiguranju između tih stranaka, već svoje potraživanje temelji na ugovoru o iskorištavanju brodova, time da mu je stivador ustupio svoju tražbinu, nakon što mu je tužitelj podmirio nastalu štetu.

Ova pak potraživanja, prema odredbi čl.679, st.1. cit. Zakona, zastarijevaju nakon proteka jedne godine, time da po stavu 5, t.1. istog člana tog Zakona vrijeme zastare počinje teći od dana kada je teret predan, odnosno od dana kada je trebao biti predan na odredištu.

U tom slučaju se ne radi o potraživanju na osnovi regresnog zahtjeva, a gdje prema st.5, t.6. istog člana navedenog Zakona zastara počinje teći od dana kad je obavljena radnja koja daje pravo na regres, budući da su regresni zahtjevi osiguratelja utemeljeni na ugovoru o osiguranju, a ne na ugovorima o iskorištavanju brodova. Pravilno to ističe Viši privredni sud Hrvatske u obrazloženju svoje presude, istovremeno napominjući da su ugovori o iskorištavanju brodova, koji su regulirani u Glavi II, šestog dijela citiranog

Zakona, samostalni i nezavisni od ugovora o osiguranju i odnosa koji iz tih ugovora proizlaze između osiguratelja i osiguranika, time da u odnosu na treće, u konkretnom slučaju u odnosu na brodaru, osiguratelj ne može imati veće pravo nego što ga ima sam osiguranik.

Već uslijed toga nije u ovom slučaju moguće primijeniti odredbu st.5, t.6, čl.679. citiranog Zakona, budući da se ta odredba odnosi na regresne zahtjeve koji proizlaze iz međusobnih odnosa brodaru, a kako je to primjerice propisano u čl.656. do 659. i sl. tog Zakona. Protivnim tumačenjem odredaba čl.679. u odnosu na odredbe čl.728. navedenog Zakona oštećeni /stivador/ uvijek bi na jednostavan način mogao izbjeći zastaru primjenjujući zastarni rok iz čl.679, st.5, t.6. ukoliko bi svoju tražbinu prema brodaru ustupio svom osiguratelju.

Nisu stoga osnovani istaknuti revizijski razlozi pogrešne primjene materijalnog prava, koje tužitelj ističe u reviziji, a kako nema ni bitnih povreda odredaba parničnog postupka, na koje ovaj revizijski sud treba paziti po službenoj dužnosti, valjalo je reviziju tužitelja odbiti kao neosnovanu.

V.V.

Bilješka.-- O ovom spornom pravnom pitanju već duže vrijeme vodi se u našoj pravnoj javnosti polemika. Najprije je Vrhovni sud Hrvatske u presudi br. Rev-544/79 od 11.IX 1979. zauzeo stajalište da se na osigurateljev zahtjev, koji svoje pravo temelji prema brodaru na subrogacionom zahtjevu, primjenjuje odredba člana 128, st.4. Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova /odnosno sada čl.679. - in fine -- Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi/, prema kojima zastarni rok za regresne zahtjeve počinje teći od dana kad je izvršena radnja koja daje pravo na regres, a što bi kod osigurateljevih zahtjeva prema brodaru na temelju činjenice da je osiguratelj svom osiguraniku isplatio osigurninu, značilo da zastara počinje teći od dana kad je osiguratelj isplatio osiguraniku osigurninu.

Ova revizijska odluka i kritičke primjedbe koje je na nju stavio prof.dr Branko Jakaša objavljeni su u ovom časopisu broj 88 na str.29-33.

Revizijska presuda koju sad objavljujemo ukazuje da je Vrhovni sud Hrvatske izmijenio svoj stav o zastari izražen u odluci Rev-544/79. Smatramo da je ovo stajalište

potpuno ispravno i da mu se ne može ništa prigovoriti. Za pravilnost ovakvog stava govori još i odredba člana 380, st.6. Zakona o obveznim odnosima koja glasi: "Zastarijevanje potraživanja koje pripada osiguratelju prema trećoj osobi odgovornoj za nastupanje osiguranog slučaja počinje teći kad i potraživanje osiguranika prema toj osobi i završava se u istom roku".

Nadamo se da će naše judikatura nastaviti slijediti ovakav stav.

V.V.

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

KUĆA LORDOVA

Presuda od 2.XI 1981.

Nereide S.P.A. di Navigazione
c/a Bulk Oil International Ltd.

Brod: The "Laura Prima"

Vijeće: Lord Diplock, Lord Fraser of Tullybelton, Lord Scarman, Lord Roskill, Lord Brandon of Oakbrook

Prekostoynice

Brodarski ugovor na putovanje - Zakašnjenje u dolasku broda na sidrište za ukrcaj tereta - Pretrpanost luke ne oslobadja naručitelje prijevoza odgovornosti za štetu zbog zadržavanja broda, jer prema klauzuli 9 formulara Exxonvoy 1969. oni su dužni odrediti i osigurati sigurno sidrište broda, raspoloživo u trenutku dolaska broda - Nakon dolaska broda u predviđenu luku i šest sati poslije predaje pisma spremnosti, počinju teći stojnice, a za svako daljnje zadržavanje vlasnici broda su ovlasteni na naknadu štete

Nereide S.P.A. di Navigazione /u daljnjem tekstu Nereide S.P.A./ kao vlasnici broda The "Laura Prima" na temelju brodarskog ugovora na putovanje na formularu Exxonvoy 1969. od 22. studenog 1978, ustupili su svoj brod na korištenje naručiteljima prijevoza Bulk Oil International Ltd.

Ugovorom je između ostalog bilo predviđeno da putovanje broda započne iz jednog sigurnog sidrišta negdje u Libiji i završi u jednom od dva sigurna sidrišta na zapadnoj obali Italije.